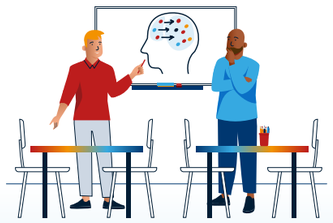
VO

Effectieve didactiek in het voortgezet onderwijs

Aanpakken voor **doelgericht leren** ~ **Weten wat werkt en waarom**

Waarom en wanneer zijn bepaalde didactische aanpakken effectief? En hoe zet je ze doelgericht in tijdens je les? Deze aanbevelingen helpen je om weloverwogen keuzes te maken, zodat je leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die duurzaam beklijven en die ze kunnen toepassen in nieuwe contexten.

NATIONAAL KENNISINSTITUUT ONDERWIJS

Aanbeveling 1
Weet hoe leren werkt en wat dit betekent voor lesgeven

- Weet hoe nieuwe informatie wordt verwerkt.
- Wees je bewust van de aandacht die nodig is. Zonder gerichte aandacht is leren niet mogelijk.
- Houd rekening met de beperkte capaciteit van het werkgeheugen.
- Bouw aan rijke kennisschema's in het langetermijngeheugen.
- Realiseer je dat wenselijke moeilijkheden essentieel zijn om duurzaam te leren.
- Weet ook hoe leren níét werkt. Wees je bijvoorbeeld bewust van hardnekkige neuromythes in het onderwijs.

Aanbeveling 2
Leg nieuwe leerstof duidelijk en gestructureerd uit

- Breng structuur aan in de leerstof en de les.
- Stel duidelijke leerdoelen en koppel de leerstof en succes-criteria daaraan.
- Zet verschillende goede voorbeelden in, zodat leerlingen ervaren hoe succes eruitziet.
- Activeer relevante voorkennis. Zo kunnen leerlingen nieuwe leerstof aan bestaande kennis koppelen.
- Gebruik consistente en begrijpelijke taal. Dit helpt leerlingen om nieuwe informatie op te slaan.
- Combineer verbale en visuele informatie.
- Houd het tempo hoog en varieer met je intonatie.
- Benut de kracht van verhalen.

Aanbeveling 3
Laat álle leerlingen veelvuldig en gericht nadenken over nieuwe leerstof

- Zet ongevraagd aanwijzen in. Door de hele klas te laten nadenken, zijn leerlingen actiever betrokken en leren ze meer.
- Laat leerlingen antwoorden en gedachten opschrijven. Dat helpt hen om hun ideeën te ordenen en maakt hun reacties meestal duidelijker en inhoudelijker.
- Laat leerlingen duo-gesprekken voeren. Daardoor geven ze op vragen vaak volledíger, inhoudelijker en gestructureerder antwoord.
- Stel vragen waarop alle leerlingen gelijktijdig antwoorden.

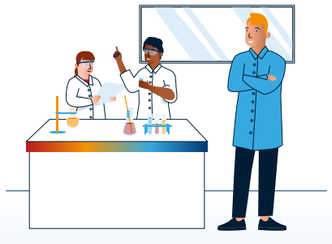
Aanbeveling 4
Achterhaal het begrip van je leerlingen en stuur bij

- Breng het begrip van alle leerlingen in kaart. Door het leerproces te monitoren, kun je jouw lessen beter afstemmen op wat leerlingen nodig hebben.
- Geef feedback die leerlingen aan het denken én aan het werk zet.
- Zet in op *scaffolding*: tijdelijke adaptieve ondersteuning bij de overgang naar zelfstandigheid.

Aanbeveling 5
Geef leerlingen zelfstandige oefenkansen

- Lok herinneringspogingen uit om de leerstof duurzaam te verankeren in het langetermijn-geheugen van leerlingen.
- Zet in op productieve leer-strategieën, zoals samenvatten, schematiseren of verbeelden.
- Spreid oefenen in de tijd, waarbij leerlingen met dezelfde leerstof aan de slag gaan op meerdere korte momenten.
- Laat leerlingen afwisselend oefenen, waarbij je verschillende, vergelijkbare concepten of oplossingsmethoden afwisselend aanbiedt, in plaats van in vaste blokken.
- Leer je leerlingen om effectief te studeren binnen je vak.

Aanbeveling 6
Verdiep en verbreed het leren

Wanneer leerlingen al veel kennis hebben opgebouwd, zijn er specifieke aanpakken nodig om hun leren te verdiepen en verbreden.

- Laat leerlingen onderzoekend leren door middel van practica, ontwerponderwijs of eigen onderzoek.
- Laat leerlingen debatteren over de leerstof. Dit helpt ze om hun begrip te verdiepen en hun kennis te verruimen.
- Laat leerlingen leren in authentieke contexten. Door leerstof concreet en in een realistische context te gebruiken, krijgt leren betekenis. Dit kan leerlingen sterk motiveren.
- Laat leerlingen samenwerkend leren, zodat zij actief bijdragen aan elkaars begrip en kennis. Ze verbeteren zo niet alleen hun eigen leerproces, maar ondersteunen ook hun klasgenoten.

Download of bestel de poster met aanbevelingen gratis op
www.onderwijskennis.nl/leidraad/effectieve-didactiek-vo